

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio XVI. De quidditate & natura peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

vatur ad prosequendam honestatem rationis, recte infertur quod bonum honestum contineatur intra sphaeram objecti sensibilis.

Respondeo negando consequentiam. Ad probationem dist. min. objectum naturae sensitivae secundum se, h. e. abstractivè à differentiali contractione ad speciem humanam est purè bonum delectabile, concedo; ipsius ut contracta ad speciem humanam, nego min. & sic dist. consequente, nego consequentiam, vel subdistinguo: ex conjunctione cum ratione non habet natura sensitiva ut actu feratur in bonum rationis, concedo; potentià, & dependentur ab imperio rationis, nego. Ideoque, sicuti conjunctio cum ratione dat appetitui sensitivo, non actu obedire, sed posse obedire rationi, ita dat etiam posse tendere in bonum rationis.

12. Ad Confirmationem nego paritatem: quia lumen gloriae tantum dat proximam potentiam ad videndam divinam essentiam, prout est in se; adeoque supponit in intellectu potentiam radicalem & remotam videndi divinam essentiam, quae proinde contineri debet intra latitudinem ipsius objecti: atqui conjunctio cum ratione dat naturae sensitivae potentiam remotam attingendi bonum rationis, quod ipsi secundum genericam praedicata non convenit.

§. IV.

Corollaria ex dictis.

13. Colliges ex dictis primò. Peccatum in genere moris simpliciter pejus esse, quam vitium, ut habet S. D. a. 3. Cujus ratio est primò: quia habitus est moraliter malus propter actum malum, in quem inclinatur, & à quo proxime specificatur, sed propter quod unumquodque tale illud magis tale in genere causae formalis & finalis, secundum Philosophos; ergo actus peccati moraliter magis est malus, quam vitium.

Secundò. Illud est moraliter pejus, quod magis repugnat cum statu gratiae & charitatis; sed

peccatum magis repugnat cum statu gratiae & charitatis, siquidem iste per peccatum destruitur, non autem per habitum vitiosum.

Tertiò. Quia vitium non demeretur, adhibere autem vitiosis demeretur; ergo peccatum est simpliciter pejus, quam vitium. Dixi, simpliciter: nam secundum quid vitium potest esse pejus, quam peccatum: primò, quatenus est causa efficiens saltem inadaequata peccati: secundò ratione majoris diuturnitatis & extensionis; nam actus peccati transit, vitium permanet, atque plures actus malos extenditur.

Colliges secundò cum S. D. a. 4. Adhuc vitiosum, seu peccatum bene posse consistere cum virtute in statu imperfecto, non autem in statu perfecto. Virtus in statu perfecto dicitur, quae hominem optimè disponit in ordine ad ultimum finem, ita ut actus ipsius acceptentur à DEO, utquam digni vitæ aeternae, & sic virtus in statu perfecto semper est conjuncta cum gratiâ & charitate. Virtus autem in statu imperfecto est habitus ex objecto bonus & honestus, qui tamen actus meritorios vitæ aeternae producere non potest. Cujus generis sunt habitus acquisiti virtutum moralium, & ex virtutibus supernaturalibus infusis fides, & spes, quae cum ex sua natura sint praeviae dispositiones ad gratiam & justificationem, non necessariò praesupponunt ipsius infusionem, & sine gratia possunt consistere. Ex quo facile patet ratio Corollarii: quod habet necessariam connexionem cum gratiâ & charitate, illud cum peccato non potest consistere, e contra, quod non habet necessariam cum gratiâ & charitate, potest cum peccato consistere: sed virtus in statu perfecto habet, in statu verò imperfecto non habet necessariam connexionem cum gratiâ & charitate: ergo illa non potest, ista potest cum peccato consistere; & per consequens illa destruitur, ista non destruitur per peccatum. Unde habes, quae de vitii contrarietate sunt dicta, proportionaliter esse applicanda peccato.

DISPUTATIO XVI.

DE

Quidditate & natura peccati.

Quamvis nihil sit exploratius, quam existentia, tamen nihil obscurius & difficilioris indaginis, quam natura peccati: Hanc tamen etsi lucis vacuum, praesenti disputatione ex Angelicæ doctrinae Lumine in lucem eruere conabimur, & de peccati commissionis definitione primò, deinde ejus constitutivo tractabimus.

ARTICULUS I.

Quid sit peccatum.

SUMMARIUM.

1. *Varia acceptiones peccati.*
2. *Divisio peccati in actuale & habituale.*
3. *Definitio Augustiniana peccati.*
4. *Convenit etiam peccato veniali, & omissionis.*
5. *Objectiones.*
6. *Solvuntur.*
7. *Diversa nomina & applicationes peccati.*

§. I. De

§. I.

Definitio peccati.

1. Notandum primò. Nomen peccati accipi posse figuratè, & propriè. Figuratè, seu metonymicè accipitur primò pro pena vel effectu peccati, ut Levit. 20. *Portabunt ambo peccatum suum.* Secundò pro causa vel occasione peccati. Sic de vitulo aureo, qui Hebræis fuit causa idololatria, dicit Moyses Deut. 9. *Peccatum vestrum, quod feceratis, accipiens igne combussit.* Tertiò accipitur tam pro causa, quam pro effectu, quo sensu Apostolus Rom. 7. *concupiscentiam* appellat peccatum, partim quia trahit ortum à peccato originali, partim quia inclinât in peccatum. Quartò pro hostia, & sacrificio expiatio peccati, ut Ol. 4. *Peccata populi mei comedem*: h. e. sacrificia, quæ offeruntur pro peccato. & 2. Cor. 5. de Christo dicitur, *quod DEUS eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecerit*, h. e. hostiam pro peccato.

Propriè accipitur peccatum pro actu deviante & aberrante à sua regula. Unde juxta diversitatem regularum aliud est peccatum naturæ, nempe actus vel effectus devians ab ordinaria via & regula naturæ, uti partus monstruosus: aliud peccatum artis, nempe actus devians à regula artis, veluti mendosa pictura; vel scriptio aliud tandem peccatum morale, quod est actus voluntatis devians à regulis morum; sive deinde sit actus formaliter, sive reductivè, æquivalenter & interpretativè; quo modo etiam omissiones peccaminosæ inter vitiosos actus in moralibus computantur, & de hoc, quod absolutè peccatum, vel culpa dicitur, nobis deinceps sermo.

2. Notandum secundò. Peccatum dividi in habituale, & actuale. Habituale est macula ex actu peccati transeunte relicta; actuale verò est ipse actus, vel ommissio actualiter aut virtualiter à voluntate dependens. De illo inferiùs; de isto agimus in præsentia.

3. CONCLUSIO: Peccatum à D. Augustino rite definitur Lib. 22. contra Faustum c. 27. *Dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam*, S. D. a. 6.

Ratio est: quia hæc definitio explicat totam peccati essentiam: & quidem per istas voces, *dictum, factum, concupitum* substantia actus peccaminosi exprimitur, quæ se habet tanquam materiale; neque enim Tò *dictum, factum, concupitum* significant objectum & rem, quæ dicitur, fit, vel concupiscitur, sed ipsam dictionem, factiorem, &c.] Per Tò *contra* verò exprimitur id, quod est in peccato formale, nimirum repugnantia cum lege DEI æternâ, quæ à S. Augustino describitur esse *ratio æterna, seu voluntas DEI ordinem naturalem conservari iubens, perturbari vetans*.

4. Neque dubites, an prædicta definitio etiam peccato veniali, quod S. D. dicit esse *non contra, sed præter legem*; item peccato omissionis, quo nihil fit, vel dicitur, sed solum omititur, conveniat? Convenit utrique, & in primis veniali, de quo non in hoc sensu negatur, quòd fit contra legem DEI, quasi non sit actus æternâ DEI lege prohibitus; sed quia non est perfectè contra or-

dinem, aut finem legis, qui est charitas: neque enim ordo legis evertitur, aut charitas destruitur per veniale peccatum. Ita seipsum explicans S. D. q. 7. de malo a. 1. ad 1. *Esti, inquit, in aliquo recedat ab ordine legis, non tamen ipsum corrumpit, quia non corrumpit dilectionem; quæ est plenitudo legis.*

Convenit etiam peccato omissionis, quia licet ommissio non sit dictum, factum &c. formaliter, est tamen reductivè, vel virtualiter, & æquivalenter. Reductivè, quia negatio reducitur ad genus affirmationis, & sic per dictum, factum &c. subintelliguntur negationes oppositæ. Virtualiter & æquivalenter, quia in moralibus negationes aliquando pro facto reputantur, sicuti retinere alienum, quamvis physicè in omissione consistat, moraliter tamen pro facto reputatur.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Dices tamen primò. Regula humanorum actuum non est sola lex æterna, sed etiam recta ratio. Secundò: Multa sunt peccata, non quòd æternâ DEI lege, sed humanâ & temporali sint prohibita. Tertiò: Ratio voluntarii, & aversionis ab ultimo fine est de essentia peccati; & tamen in hac definitione, neque de regula rectæ rationis, neque de lege humanâ, neque de voluntario, & aversione fit ulla mentio: ergo hæc definitio non videtur esse adæquata. Quartò. Concupiscere & dicere est quoddam facere, unde sunt peccata commissionis: ergo in definitione peccati redundant illæ voces: *concupitum, dictum*.

Resp. ad 1. non fieri specialem mentionem de regula rectæ rationis, tum quia lex æterna est regula prima, & universalissima, quæ alteram eminenter continet, & per illam seu radium à se derivatum incimatur; tum quia repugnancia peccati cum recta ratione magis pertinet ad considerationem Philosophi moralis; oppositio verò cum lege æterna [ex qua peccatum sortitur rationem injuriæ & offensæ contra DEUM] magis pertinet ad considerationem Theologi.

Ad 2. Resp. Hoc ipso, quòd aliqua ex justa causa & sine lege humanâ sint vitia, etiam aversari æternæ legi existenti in mente DEI, à quâ vim obligandi sortiuntur: licet enim antecederet ad legem humanam, & in sensu diviso ipsius, lex æterna non contineat materiam præceptam, vel vitiam, continet tamen illam, suppositâ accessione legis humanæ, seu in sensu composito ipsius, ut proinde non possit legem humanam justè latam transgredi, quin hoc ipso transgrediatur æternam.

Ad 3. Resp. Ultramque rationem, & voluntarii, & aversiones in data definitione contineri implicite: voluntarii quidem, quia nihil fit formaliter contra legem, nisi fiat voluntariè, cum materia legis tantum sit actus liber & voluntarius: rationem aversionis, quia hoc ipso, quòd aliquis declinet à lege æterna DEI, etiam deviat & avertitur à fine ultimo, sive efficaciter per peccatum mortale, sive ineffaciter per peccatum veniale.

Ad 4. Resp. Majoris claritatis gratiâ actus
interios

internos ab externis distinguendos fuisse præcipue ad duplicis erroris exclusionem, quorum unus fuit veterum Rabbiorum, existimantium, actus internos non esse peccata: Secundus aliorum ex opposito dicentium, actionibus externis nec bonitatem, nec malitiam convenire.

7. Colliges ex dictis. Juxta diversas habitudines & comparationes peccato quoque tribui diversa nomina, quæ tamen ad prædictam definitionem facile revocantur. Itaque per comparationem ad regulam & legem æternam, cui contrariatur, dicitur prævaricatio, & inobedientia; per comparationem ad finem à quo deviat, sic proprie appellatur peccatum: quia peccatum consistit in actu deviante à debito ordine ad finem propter quem agitur, inquit S. D. supra q. 21. a. 1. per ordinem ad principium liberum defectuose ope-

rans dicitur culpa, quia culpa vocatur ratione respectu putabilitatis, nulla verò actio est imputabilis vituperium nisi libero agenti. Per ordinem ad subiectum vocatur malum, quia privatio primæ debito ordine in suum finem, simulque omnibus bonis gratiæ & supernaturalium infusarum virtutum, præterquam fidei & spei. Per comparationem ad effectum, nempe peccatum, cui peccatum reddit obnoxium, dicitur reatus, quoniam ne intelligitur passiva obligatio ad sustinendam peccatum à iudice taxatam. Per ordinem ad primum, quo operantem privat, dicitur demeritum. Per comparationem ad DEUM, quem offensus dicitur offensa, iniuria. Per ordinem tandem instrumentum, per quæ patrat, dicitur delictum, factum opere, concupitum corde &c.

ARTICULUS II.

An omne peccatum sit ideo malum, quia lege prohibitum.

SUMMARIUM.

1. Status questionis.
2. Varia leges.
3. Sententia D. Thoma.
4. Probatur autoritate S. Script. & SS. PP.
5. Probatur ex ratione mali, & 6. actus moralis.
7. Exponitur, quomodo actus intrinsecè mali sint prohiberi, quia mali.
8. Actus dissentanei Divinis perfectionibus præsuppositivè ad legem concipiuntur mali fundamentaliter, non formaliter.
9. Non tamen potest DEUS in eis dispensare.

§. I.

Statuitur affirmativa.

1. Hæc questionis occasionem præbent actus intrinsecè mali, ut mendacium, odium DEI, &c. quos propter intrinsecam & essentialem suam repugnantiam cum divinis perfectionibus, & recta ratione existimant Amicus, Vasquez cum Durando, Richardo Lycheto, independentè à lege prohibente esse formaliter malos. D. Th. verò hic q. 71. à 6. in c. Albert. M. S. Bonavent. imò & Scotus citatus à Mastro in 2. disp. 6. q. 3. a. 1. docent esse de quidditivà ratione cujuscunque peccati, quòd sit contra legem æternam. Pro cujus questionis solutione
2. Notandum, Legem dividi in æternam, naturalem, & positivam. Lex æterna est ratio divina sapientia, secundum quod est directiva nostrorum actuum in suos fines: Lex naturalis est rectum iudicium humanæ rationis de vitandis, vel faciendis. Lex positiva est, quæ sub expressis verbis est posita, eaque rursus vel divina vel humana. Lex divina est prima & remota, lex verò humana est proxima actuum humanorum regula. Hoc posito, sit
3. CONCLUSIO. Omne peccatum ideo formaliter est peccatum, quia lege prohibitum, adeo ut si per impossibile nulla foret lex prohibens, nullum quoque foret peccatum. Ita Thomistæ ad mentem S. D. hic a. 6.

Probatur primò autoritate S. Script. ubi peccatum appellatur prævaricatio pl. 118. Prævaricantes reputavi omnes peccatores terre: atqui ubi non est lex, ibi nec prævaricatio secundum apostolum Rom. 4. ergo si non esset lex, nullum quoque foret peccatum.

Probatur secundò autoritate SS. PP. Nam primò juxta definitionem S. Augustini acceptam à Doct. Angelico, & priori articulo desessam, omne peccatum est formaliter tale propter oppositionem ad legem, eò quòd sit contra legem DEI æternam; sed lege cessante cessat etiam oppositio ad legem: ergo cessante lege cessat etiam formalis ratio peccati. Secundò, Ideo S. P. Lib. 2. de consil. Evang. peccatum nominat transgressionem legis, Lib. 2. de peccat. merit. c. 2. peccatum non erit, si quid tamen erit, si non divinitus jubeatur ut non sit. Tertio, D. Ambros. 1. de parad. c. 8. definit peccatum, quòd sit divinis legis prævaricatio, & celestium inobedientia mandatorum.

Probatur tertio ratione. Malum morale consistit formaliter in deviatione à regulis morum: sicuti malum artificiale consistit in deviatione à regulis artis: sed si nulla foret lex, nulla quoque foret deviatio à regulis morum, siquidem regula & lex sunt synonyma: ergo etiam, si nulla foret lex, nullum foret peccatum.

Probatur quartò. Non potest actus concipi moraliter malus, priusquam concipiatur constitutus in genere moralitatis: nam species præsupponit genus: bonum verò & malum sunt species moralitatis: atqui sublatà lege nullus actus foret formaliter moralis: ergo cessante lege nullus actus esset malus moraliter. Min. probatur: nulli est lex, nulla est habitudo ad regulas morum: sed prout in pr. Tract. ostendimus, moralitas actus humani consistit in habitudine ad regulas morum: ergo.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

7. **O**bjicies primò. Si omne peccatum esset ideale, quia lege prohibitum, tunc falsa foret antiqua Theologorum distinctio, quã dicunt, aliquos actus ideo esse malos, quia prohibitos [quales sunt actus ex se indifferentes, v. g. comedere carnes die Veneris, qui primùm propter legem positivè prohibentem inducunt rationem mali] alios verò prohibitos, quia malos, quales sunt actus intrinsecè mali, ut odium DEI, mendacium &c. sed consequens est absurdum: ergo. Seq. probatur: quia in actibus ideo prohibitis, quia malis, malitia præsupponitur legi prohibenti: sed si omne peccatum est formaliter tale quia lege prohibitum, lex præsupponitur malitiæ: ergo.

Respond. Illam causalem Theologorum tantùm habere locum & sensum de prohibitione legis positivæ, non autem legis æternæ, vel naturalis. Ita ipse S. D. hic a. 6. ad 4. *Illud*, inquit, intelligitur de prohibitione facta per jus positivum; si autem referatur ad jus naturale, quod continetur primò quidem in lege æternâ, secundariò verò in naturali iudicatorio rationis humane, tunc omne peccatum est malum, quia prohibitum.

8. **O**bjicies secundò. Quod est dissentaneum rectæ rationi & divinis perfectionibus, est moraliter malum: sed actus intrinsecè mali præsuppositivè ad omnem prohibitionem sunt dissentanei rectæ rationi ac perfectionibus divinis; ergo præsuppositivè ad omnem legem prohibentem sunt moraliter mali. Minor constat, quia mendacium v. g. præscindendo ab omni lege pugnat cum veracitate tam divinæ naturæ, quam humanæ: Major probatur: quia præscindendo ab omni lege isti actus sunt & cognoscuntur à DEO per necessariam scientiam suæ simplicis intelligentiæ vel boni, vel mali moraliter: sed non cognoscuntur ut boni, quod ipsis repugnat: ergo cognoscuntur ut mali moraliter. Resp. dist. maj: est malum moraliter vel formaliter vel fundamentaliter, concedo; semper formaliter, nego maj: ergo isti actus intrinsecè mali præsuppositivè ad omnem legem sunt moraliter mali, fundamentaliter concedo; formaliter, nego consequentiam.

Sensus & ratio distinctionis est, quòd illi actus, quos vocamus intrinsecè malos, eò quòd repugnent divinis perfectionibus, atque hoc ipso sint incapaces bonitatis moralis, præbeant fundamentum, ut DEUS per suam æternam legem, & exinde derivata ratio naturalis præscribat, ejusmodi actus esse fugiendos. Unde in priori signo rationis, in quo concipimus istos actus tanquam divinis perfectionibus oppositos, dicuntur fundamentaliter mali; in posteriori verò signo, in quo concipimus oppositos legi prohibenti, sunt formaliter moraliter mali. Unde ad probationem maj. Resp. Per necessariam scientiam simplicis intelligentiæ istos actus cognosci ut malos & fundamentaliter & formaliter, fundamentaliter quatenus illos attingit ut oppositos suis Divinis attributis; formaliter quatenus illos attingit ut oppositos legi suæ æternæ.

Instabis: si per impossibile DEUS mentiretur, tunc peccaret, & tamen non peccaret contra legem, siquidem nullum habet se superiorem: ergo essentia peccati non dependet à lege prohibente, Resp. nego min. quia in illa hypothesi impossibili DEUS etiam impossibiliter non esset sua regula, & sic rursus per novam impossibilitatem haberet regulam se superiorem.

9. **O**bjicies tertio. Si actus intrinsecè mali ideo forent mali, quia æternâ DEI lege prohibiti, tunc DEUS posset illos aliquando permittere, aut in illis dispensare: sed consequens est absurdum: ergo. Sequela probatur à paritate legis humanæ, in quâ legislator dispensare potest; siquidem actus tantùm dependenter à legis prohibitione est malus.

Resp. negando sequel. tum quia permissionis vel dispensationis objectum debet esse saltem aptitudinaliter bonum: sed actus intrinsecè mali propter intrinsecam repugnantiam cum divinis perfectionibus ex se sunt incapaces bonitatis moralis, & fundamentaliter mali: tum quia permissio & dispensatio tantùm fit in objecto legis liberæ, non necessariæ; atqui lex æternâ DEI prohibens actus intrinsecè malos non est libera, sed necessaria. Unde patet disparitas ad instantiam, nam lex humana, v. g. prohibens comedere carnes, est libera.

DISPUTATIO XVII.

DE

Constitutivo peccati formalis.

Peccatum tanquam aliquod compositum morale & accidentale duo includit, aliud materiale, quod in peccato commissionis est actus humanus & voluntarius, in peccato omissionis voluntaria omisso; aliud formale, quod est ipsa formalis malitia, ex quâ actus malus & peccaminosus denominatur. De hac diversâ & intra ipsam Doctoris Angelici Scholam oppositâ sunt DD. sententiæ. Diversitatis causa est partim ipsa peccati obscuritas, partim doctrinæ Angelicæ incertitudo, dum variis in partibus S. Doctor modò in unius, modò in alterius oppositâ sententiæ favorem quasi problematicè loqui videtur, ut ex adducendis textibus constabit. Pro clariori expeditione negotii certiora præmittimus.

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

Z 2

ARTI,